

ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ
ΤΕΥΧΟΣ 10 – ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2007

ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΥΠΡΟΥ

ΚΕΝΤΡΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ

Τα θέματα που αναλύονται σε αυτό το τεύχος της Οικονομικής Έρευνας είναι η κατασκευή μοντέλου εξομοίωσης φοροπαροχών, η διαχείριση του δημόσιου χρέους, η παραγωγικότητα του κυπριακού τουριστικού τομέα και η σύγκριση των διαθέσιμων στατιστικών ανεργίας.

Το ΚΟΕ βρίσκεται στη διαδικασία κατασκευής του πρώτου μοντέλου εξομοίωσης φοροπαροχών για την κυπριακή οικονομία. Το άρθρο εξηγεί τι είναι το μοντέλο, ποιες είναι οι πιο σημαντικές χρήσεις του ως εργαλείου άσκησης οικονομικής πολιτικής και δίνει μια σύντομη περιγραφή του μοντέλου της κυπριακής οικονομίας όπως έχει διαμορφωθεί μέχρι σήμερα από το ΚΟΕ.

Παρά την πρόσφατη σημαντική πρόοδο στη διαχείριση του δημόσιου χρέους στην Κύπρο, παραμένουν ακόμα σημαντικές διαρθρωτικές και θεσμικές αδυναμίες. Η επερχόμενη ένταξη στην Ευρωζώνη προσφέρει μια ευκαιρία για την επίλυση των αδυναμιών αυτών. Τρεις κύριες προκλήσεις επισημαίνονται και αναλύονται: οι θεσμικές διευθετήσεις για τη διαχείριση του δημόσιου χρέους, ο εκσυγχρονισμός της αγοράς κρατικού χρέους και η αναβάθμιση της ικανότητας διαχείρισης επενδύσεων των εγχώριων θεσμικών επενδυτών.

Η παραγωγικότητα, που οφείλεται σε τεχνολογική πρόοδο, του τομέα Ξενοδοχείων-Εστιατορίων αναλύεται μέσω οικονομετρικών εκτιμήσεων για την περίοδο 1996-2003. Στην αρχή της υπό εξέταση περιόδου παρατηρείται ένας αρκετά ψηλός ρυθμός τεχνολογικής προόδου που, όμως, φθίνει με την πάροδο του χρόνου. Μέχρι το τέλος της περιόδου όλοι οι τύποι επιχειρήσεων (ξενοδοχεία, εστιατόρια, νυχτερινά κέντρα) παρουσιάζουν τεχνολογική οπισθοδρόμηση. Κατά μέσο όρο, την περίοδο 1996-2003, τα ξενοδοχεία εμφανίζουν την πιο χαμηλή και τα νυχτερινά κέντρα την πιο ψηλή ποσοστιαία τεχνολογική πρόοδο.

Οι μεταβλητές που μετρούν την ανεργία στην Κύπρο είναι το ποσοστό των εγγεγραμμένων ανέργων, η ανεργία όπως προκύπτει από την Έρευνα Εργατικού Δυναμικού και ο εναρμονισμένος δείκτης ανεργίας. Η χρήση συγκεκριμένου δείκτη μπορεί να επηρεάσει τη διαμόρφωση πολιτικής για εργασιακά θέματα. Έτσι, σε αντίθεση με τον Δείκτη Εγγεγραμμένης Ανεργίας, που παραμένει σχεδόν σταθερός τα τελευταία χρόνια, τα στοιχεία εναρμονισμένης ανεργίας δείχνουν ότι μεταξύ 2002 και 2005 η ανεργία αυξήθηκε σταθερά και κατόπιν άρχισε να υποχωρεί και πάλι.

Σε αυτό το τεύχος:

- Μοντέλο εξομοίωσης φοροπαροχών 2
- Διαχείριση δημόσιου χρέους και ανάπτυξη αγοράς ομολόγων 3
- Παραγωγικότητα των κυπριακών ξενοδοχείων και εστιατορίων 4
- Μεταβλητές ανεργίας στην Κύπρο: Συγκριτική μελέτη 5
- Νέα του Κέντρου Οικονομικών Ερευνών 6-7
- Το Κέντρο Οικονομικών Ερευνών 8

Τι είναι το Μοντέλο Εξομοίωσης Φοροπαροχών;

Το μοντέλο εξομοίωσης φοροπαροχών είναι μια λογισμική διατύπωση των κανόνων του συστήματος φορολογίας και κοινωνικών παροχών μιας χώρας για υπολογισμό των φορολογικών υποχρεώσεων και των δικαιωμάτων σε κοινωνικά οφέλη των ατόμων ή/και των νοικοκυριών του πληθυσμού.

Ένα από τα πιο σημαντικά θέματα που μπορούν να μελετηθούν με τη χρήση ενός μοντέλου εξομοίωσης φοροπαροχών είναι ο κοινωνικός ρόλος του κράτους, δηλαδή πώς οι φόροι και οι κοινωνικές παροχές ανακατανέμουν το εισόδημα για μείωση της ανισότητας και καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού.

Η κυριότερη, όμως, χρήση του μοντέλου εξομοίωσης φοροπαροχών είναι ο σχεδιασμός και η μελέτη σε επιστημονική βάση μέτρων οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής. Σε μια εποχή που η στόχευση των κοινωνικών παροχών είναι αναγκαία, απαιτείται οποιαδήποτε χώρα να μπορεί να αξιολογεί τις επιπτώσεις εναλλακτικών μέτρων πολιτικής σε διάφορες κοινωνικοοικονομικές ομάδες και να προτείνει μεταρρυθμίσεις με βάση επιστημονικά επιχειρήματα. Έτσι θα είναι δυνατή η επιλογή εκείνων των μέτρων που θα συνάδουν με συγκεκριμένους οικονομικούς και κοινωνικούς στόχους.

Θα μπορούν να απαντηθούν ερωτήματα, όπως:

- Πώς μπορεί το κράτος να μειώσει την παιδική φτώχεια χωρίς να αυξήσει τις δαπάνες του;
- Ποια μέτρα πολιτικής που αφορούν στις συντάξεις μπορούν πιο αποτελεσματικά να μειώσουν τη φτώχεια των συνταξιούχων χωρίς να χρειαστεί το κράτος να αυξήσει τις δαπάνες;
- Ποια θα είναι η επίδραση στα έσοδα του κράτους από μια επικείμενη, ή μια υποτιθέμενη, μεταρρύθμιση της άμεσης ή έμμεσης φορολογίας;
- Ποια θα είναι η επίδραση στην ανισότητα και τη φτώχεια από μια αύξηση στο ΦΠΑ ή μια αύξηση του αφορολόγητου εισοδήματος;
- Ποια θα είναι η επίδραση της υιοθέτησης του ευρώ στην κατανομή του εισοδήματος;

Το μοντέλο εξομοίωσης φοροπαροχών μπορεί να χρησιμοποιηθεί για πολλά άλλα θέματα, μεταξύ των οποίων η μέτρηση φοροδιαφυγής και ο βαθμός στον οποίο τα οφέλη του κράτους καταλήγουν στα νοικοκυριά για τα οποία έχουν σχεδιαστεί.

Το Μοντέλο Φοροπαροχών του ΚΟΕ

Μετά την ένταξη της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση η ανάγκη για τη δημιουργία ενός μοντέλου εξομοίωσης φοροπαροχών αυξήθηκε λόγω της έμφασης στη χρήση ποσοτικών κριτηρίων και στόχων στο σχεδιασμό και εφαρμογή της κοινωνικής πολιτικής.

Το ΚΟΕ βρίσκεται στη διαδικασία κατασκευής του πρώτου μοντέλου εξομοίωσης φοροπαροχών για την Κυπριακή οικονομία που να ικανοποιεί διεθνώς επιστημονικά κριτήρια και, ταυτόχρονα, να ανταποκρίνεται στις ιδιαιτερότητες και ανάγκες της Κυπριακής οικονομίας.

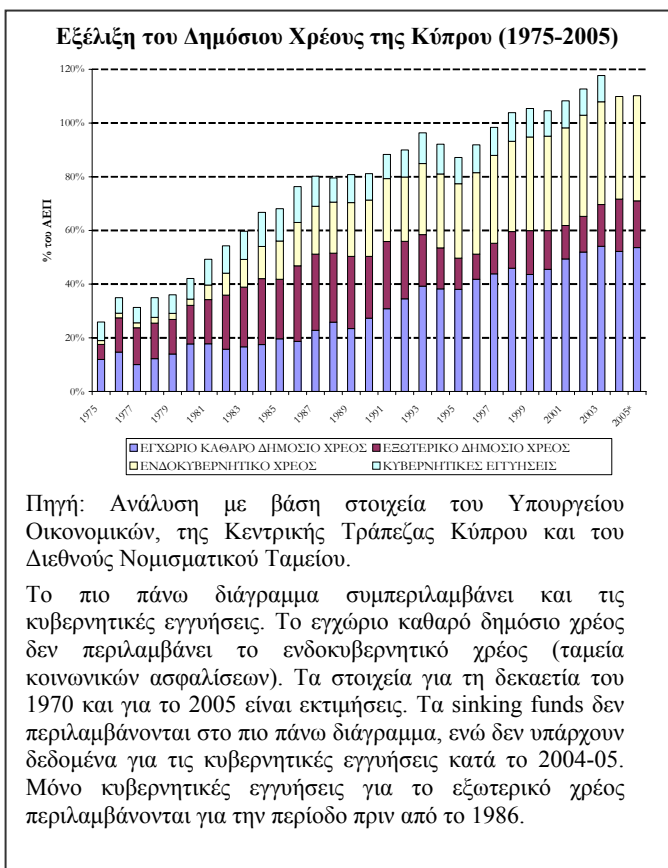
Στο μοντέλο χρησιμοποιούνται στατιστικά στοιχεία από τις Έρευνες Οικογενειακών Προϋπολογισμών (ΕΟΠ) που διεξάγει η Στατιστική Υπηρεσία. Οι έρευνες περιέχουν στοιχεία σχετικά με τα εισοδήματα και τα χαρακτηριστικά των ατόμων, καθώς και λεπτομερείς πληροφορίες για τις δαπάνες των νοικοκυριών για αγαθά και υπηρεσίες. Χρησιμοποιώντας τα στοιχεία αυτά μπορούν να υπολογιστούν οι άμεσοι και έμμεσοι φόροι που είναι υποχρεωμένο να πληρώνει ένα νοικοκυριό, καθώς επίσης και τα χρηματικά οφέλη που έχει δικαίωμα να λαμβάνει από το κράτος.

Στο παρόν στάδιο το μοντέλο φοροπαροχών του ΚΟΕ μπορεί να εξομοιώνει σε αρκετά μεγάλο βαθμό τους άμεσους και έμμεσους φόρους που υποχρεούνται το άτομο να πληρώνει. Όσον αφορά στην εξομοίωση των οφελών που δικαιούνται το κάθε νοικοκυριό, τα χρηματικά οφέλη των κοινωνικών ασφαλίσεων δεν μπορούν να εξομοιωθούν με βάση τα στοιχεία των ΕΟΠ. Η εξομοίωση, όμως, θα ήταν δυνατή με σύνδεση των στοιχείων των ΕΟΠ με στοιχεία των κοινωνικών ασφαλίσεων και του Τμήματος Εσωτερικών Προσόδων.

Τα οφέλη κοινωνικής προστασίας μπορούν να εξομοιωθούν πλήρως εκεί όπου παραχωρούνται με βάση εισοδηματικά κριτήρια ή κάποια χαρακτηριστικά του νοικοκυριού που υπάρχουν στα στοιχεία των ΕΟΠ. Αντίθετα, οφέλη που το ύψος τους καθορίζεται με βάση κριτήρια ή χαρακτηριστικά των ατόμων για τα οποία δεν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία (π.χ. ειδική χορηγία για τυφλούς, επίδομα μάνας κλπ) δεν μπορούν να υπολογιστούν επακριβώς. Παρόλα αυτά, μελετώνται τρόποι εξομοίωσής τους στο μέγιστο δυνατό βαθμό.

Το μοντέλο αναθεωρείται και βελτιώνεται σε συνεχή βάση, κυρίως όσον αφορά αλλαγές των φορολογικών συντελεστών και το βαθμό εξομοίωσης που μπορεί να επιτύχει.

Σε πρόσφατη μελέτη του ΚΟΕ* περιγράφεται η εξέλιξη και οι σύγχρονες προκλήσεις στη διαχείριση του δημόσιου χρέους και στην ανάπτυξη της αγοράς ομολόγων στην Κύπρο και προσδιορίζονται σχετικές μεταρρυθμιστικές επιλογές. Μπορούμε να διακρίνουμε δύο διαφορετικά στάδια στην εξέλιξη της διαχείρισης του δημόσιου χρέους στην Κύπρο (το μέγεθος του χρέους για την περίοδο 1975-2005 παρουσιάζεται στο παρακάτω διάγραμμα): την περίοδο της χρηματοοικονομικής καταστολής (μέχρι το 1996) και την περίοδο της προοδευτικής χρηματοοικονομικής φιλελευθεροποίησης που κορυφώνεται με την ένταξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση (1996-2005). Παρόλο που στο δεύτερο στάδιο έχει γίνει σημαντική πρόοδος στη χρήση μηχανισμών της αγοράς και στην υιοθέτηση μιας πιο ορθολογιστικής σύνθεσης του δημόσιου χρέους, παραμένουν ακόμα σημαντικές διαρθρωτικές και θεσμικές αδυναμίες.

Η επερχόμενη ένταξη της Κύπρου στην Ευρωζώνη τον Ιανουάριο του 2008 αντιπροσωπεύει πιθανώς ένα τρίτο στάδιο στην εξέλιξη της διαχείρισης του δημόσιου χρέους και της ανάπτυξης της αγοράς ομολόγων, και προσφέρει

μια ευκαιρία για την επίλυση των προαναφερθεισών αδυναμιών. Σημαντικές αλλαγές θα προκύψουν από τη συγχώνευση των αγορών εσωτερικού και εξωτερικού δημόσιου δανεισμού που χρησιμοποιούσαν διαφορετικά προϊόντα και απευθύνονταν σε διαφορετικούς επενδυτές.

Τρεις κύριες προκλήσεις επισημαίνονται και αναλύονται στη μελέτη: οι θεσμικές διευθετήσεις για τη διαχείριση του δημόσιου χρέους, ο εκσυγχρονισμός της αγοράς κρατικού χρέους και η αναβάθμιση της ικανότητας διαχείρισης επενδύσεων των εγχώριων θεσμικών επενδυτών. Η διεθνής πρακτική και οι εμπειρίες μιας επιλεγμένης ομάδας χωρών (peer group) χρησιμοποιούνται για τη διαμόρφωση των μεταρρυθμιστικών επιλογών.

Είναι προφανής η ανάγκη να ενδυναμωθεί το θεσμικό πλαίσιο διαχείρισης του δημόσιου χρέους με τον καθορισμό συγκεκριμένων στόχων κρατικού δανεισμού, διευκρίνιση της διαδικασίας λήψης αποφάσεων και διασαφήνιση των μηχανισμών διαβουλεύσεων και ανταλλαγής πληροφοριών. Είναι, επίσης, απαραίτητο να επεκταθεί ο ρόλος του τμήματος διαχείρισης δημόσιου χρέους και να εξασφαλισθεί η λειτουργική του ανεξαρτησία, καθώς και η οργάνωση, στελέχωση και εκπαίδευση των στελεχών του και η εγκατάσταση σύγχρονων πληροφοριακών συστημάτων. Ο εκσυγχρονισμός της αγοράς κρατικού χρέους συνεπάγεται μεταρρυθμίσεις σε συναφείς τομείς όπως η επιλογή ομολογιακών προϊόντων, μέθοδοι έκδοσης (πρόγραμμα, συχνότητα και κανόνες λειτουργίας), χρήση του θεσμού των βασικών διαπραγματευτών (primary dealers), επιλογή κατάλληλης πλατφόρμας διαπραγμάτευσης, ύπαρξη αποδοτικής υποδομής σε συστήματα εκκαθάρισης και διακανονισμού, καθώς και υιοθέτηση κανονισμών και συστημάτων εποπτείας. Η αναβάθμιση της ικανότητας επενδυτικής διαχείρισης των εγχώριων θεσμικών επενδυτών θα επιτευχθεί με την κατάργηση των κανονισμών υποχρεωτικής επένδυσης σε κρατικά χρεόγραφα και την καθιέρωση του καταλλήλου θεσμικού πλαισίου, καθώς και κινήτρων για τη λήψη ορθολογιστικών επενδυτικών αποφάσεων.

Το προτεινόμενο μεταρρυθμιστικό πρόγραμμα είναι αρκετά φιλόδοξο και αποτελεί μια ολοκληρωμένη προσέγγιση με δεδομένες τις διασυνδέσεις μεταξύ των διαφόρων μέτρων. Συμβαδίζει όμως με τους δηλωμένους στόχους των αρχών και περιλαμβάνει διάφορες προτάσεις πολιτικής που έχουν ήδη συζητηθεί. Είναι σημαντικό στη συνέχεια για τις αρχές να επιλύσουν άμεσα τα θέματα που εκκρεμούν και να ετοιμάσουν το έδαφος για την εισαγωγή των μεταρρυθμίσεων μέσω ενός προσεκτικά σχεδιασμένου οδικού χάρτη.

* Stephanou C. and Vittas D., «Public Debt Management and Debt Market Development in Cyprus: Evolution, Current Challenges and Policy Options», Δοκίμιο Οικονομικής Πολιτικής 12-06, Κέντρο Οικονομικών Ερευνών, Δεκέμβριος 2006.

Μια επιχείρηση είναι πιο παραγωγική σε σχέση με κάποια άλλη, αν παράγει συγκεκριμένη ποσότητα προϊόντος χρησιμοποιώντας μικρότερη ποσότητα εργασίας, κεφαλαίου, ενέργειας και πρώτων υλών, ή αν παράγει μεγαλύτερη ποσότητα προϊόντος με δεδομένη ποσότητα εισροών. Έτσι, αν μια επιχείρηση είναι πιο παραγωγική σε σχέση με μια άλλη, μπορεί να παράγει ένα συγκεκριμένο επίπεδο προϊόντος με χαμηλότερο μέσο κόστος και αυτό την καθιστά πιο ανταγωνιστική. Είναι σημαντικό για τις κυπριακές επιχειρήσεις να λειτουργούν σε υψηλά επίπεδα παραγωγικότητας για να είναι ανταγωνιστικές σε σχέση με παρόμοιες επιχειρήσεις άλλων χωρών που είναι ανταγωνιστές.

Το ΚΟΕ ερευνά σε συστηματική βάση την παραγωγικότητα σε διάφορους τομείς της κυπριακής οικονομίας. Σε αυτό το άρθρο παρουσιάζονται οικονομικές εκτιμήσεις για την παραγωγικότητα του τομέα του τουρισμού την περίοδο 1996-2003*. Ιδιαίτερα, η έρευνα επικεντρώνεται στα ξενοδοχεία και εστιατόρια, που αποτελούν το μεγαλύτερο μέρος του κυπριακού τουριστικού πακέτου, συνεπώς η παραγωγικότητά τους αντικατοπτρίζει σε κάποιο βαθμό την ανταγωνιστικότητα της Κύπρου ως τουριστικού προορισμού.

Ο Πίνακας 1 παρουσιάζει ενδεικτικά αποτελέσματα από την εκτίμηση του ρυθμού μεταβολής της (ολικής) παραγωγικότητας που οφείλεται στην τεχνολογική πρόοδο (ή οπισθοδρόμηση, όπου ο δείκτης είναι αρνητικός) την περίοδο 1996-2003. Τα αποτελέσματα αφορούν τα ξενοδοχεία, εστιατόρια και νυχτερινά κέντρα (που περιλαμβάνουν και μπαρ/μπυραρίες) καθώς και το σύνολο του τομέα, που εκτός από τα πιο πάνω περιλαμβάνει τουριστικά διαμερίσματα, καταστήματα έτοιμων φαγητών, καφετερίες/καφεενία και καντίνες.

Η γενική εικόνα είναι η ίδια για όλους τους τύπους επιχειρήσεων και κατ' επέκταση για το σύνολο του τομέα. Στην αρχή της υπό εξέταση περιόδου παρατηρείται ένας αρκετά υψηλός ρυθμός τεχνολογικής προόδου που, όμως, φθίνει με την πάροδο του χρόνου. Μέχρι το τέλος της περιόδου όλοι οι τύποι επιχειρήσεων παρουσιάζουν τεχνολογική οπισθοδρόμηση. Κατά μέσο όρο, την περίοδο 1996-2003, τα ξενοδοχεία εμφανίζουν την πιο χαμηλή και τα νυχτερινά κέντρα την πιο υψηλή ποσοστιαία τεχνολογική πρόοδο.

Οι φθίνοντες ρυθμοί μεταβολής της παραγωγικότητας θα πρέπει να προκαλέσουν προβληματισμό αφού επηρεάζουν την ανταγωνιστικότητα των συγκεκριμένων επιχειρήσεων

και του τομέα στο σύνολό του. Ποιοι όμως είναι οι πιθανοί παράγοντες που συνέβαλαν σε αυτή την αρνητική πορεία και ποια μέτρα θα μπορούσαν να ληφθούν για να αναστραφεί η παρατηρούμενη καθοδική τάση;

Πίνακας 1: Ποσοστιαία τεχνολογική πρόοδος

Έτος	Ξενοδοχεία	Εστιατόρια	Νυχτερινά κέντρα	Σύνολο
1996	5,1%	6,5%	7,8%	6,0%
1997	3,8%	5,2%	6,5%	4,7%
1998	2,5%	3,9%	5,2%	3,4%
1999	1,2%	2,6%	3,9%	2,1%
2000	-0,1%	1,3%	2,6%	0,8%
2001	-1,4%	-0,02%	1,3%	-0,5%
2002	-2,7%	-1,3%	0,02%	-1,8%
2003	-4,0%	-2,6%	-1,3%	-3,0%
1996-2003	0,6%	1,9%	3,3%	1,5%

Από έρευνες του ΚΟΕ, όχι μόνο για τον τουρισμό αλλά και για άλλους τομείς της οικονομίας, προκύπτει ότι ανάμεσα στους λόγους που συνδέονται με τη χαμηλή και φθίνουσα παραγωγικότητα των κυπριακών επιχειρήσεων είναι και οι πιο κάτω:

- Η εισαγωγή ξένου εργατικού δυναμικού χαμηλού μορφωτικού επιπέδου και ειδικευσης/κατάρτισης, ένα μεγάλο μέρος του οποίου απασχολείται στον τομέα Ξενοδοχείων-Εστιατορίων.
- Οι μειωμένες αποδόσεις των επιχειρήσεων στον τομέα του τουρισμού, συνδέονται και με την ανεξέλεγκτη ποσοτική επέκταση του τομέα τη δεκαετία του '90, χωρίς αυστηρή εφαρμογή μέτρων για παράλληλη αναβάθμιση της ποιότητας του τουριστικού προϊόντος.
- Η έλλειψη συντονισμού ιδιωτικού και δημόσιου τομέα που, μεταξύ άλλων αρνητικών συνεπειών για τον τομέα του τουρισμού, είχε ως αποτέλεσμα η δημόσια υποδομή (π.χ. συγκοινωνίες, αεροδρόμια) για στήριξη της ιδιωτικής τουριστικής ανάπτυξης να ακολουθεί με μεγάλη χρονική υστέρηση.

Επομένως, για βελτίωση της παραγωγικότητας των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στον τομέα του τουρισμού πρέπει να λαμβάνονται και μέτρα που να αποβλέπουν σε:

- ⇒ επέκταση/βελτίωση των προγραμμάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης των εργαζομένων, ιδιαίτερα των ξένων,
- ⇒ συνεργασία/συντονισμό του ιδιωτικού και του δημόσιου τομέα και
- ⇒ αναβάθμιση της ποιότητας/ποικιλίας των συστατικών του κυπριακού τουριστικού προϊόντος.

* Βλ. Μαμουνέας Θ., Π. Πασιαρδής και Ν. Πασσιουρτίδου, «[Η παραγωγικότητα των κυπριακών ξενοδοχείων και εστιατορίων](#)», Δοκίμιο Οικονομικής Πολιτικής 14-06, Κέντρο Οικονομικών Ερευνών, Δεκέμβριος 2006.

Όπως αναφέρθηκε στο προηγούμενο τεύχος του ενημερωτικού δελτίου (Οκτώβριος 2006), σκοπός της μελέτης αυτής είναι να συγκρίνει τις μεταβλητές ανεργίας που είναι τώρα διαθέσιμες στην Κύπρο, χρησιμοποιώντας δεδομένα που εκτείνονται από το πρώτο τρίμηνο του 1999 μέχρι το πρώτο τρίμηνο του 2006. Δύο δείκτες προέρχονται από την Κυπριακή Στατιστική υπηρεσία, ο Δείκτης Εγγεγραμμένης Ανεργίας, ο οποίος υφίσταται εδώ και πολλά χρόνια, και ο σχετικά νέος δείκτης που προέρχεται από την Έρευνα Εργατικού Δυναμικού. Ο τρίτος δείκτης, ο Δείκτης Εναρμονισμένης Ανεργίας, προέρχεται από την Ευρωπαϊκή Στατιστική Υπηρεσία. Η μελέτη αυτή κρίνεται χρήσιμη διότι, λόγω της ταυτόχρονης πλέον ύπαρξης των τριών μεταβλητών, δημιουργείται το ερώτημα ποιος δείκτης αντικατοπτρίζει καλύτερα τι, λ.χ. ποιος περιγράφει ακριβέστερα το πραγματικό ποσοστό ανεργίας στην Κύπρο.

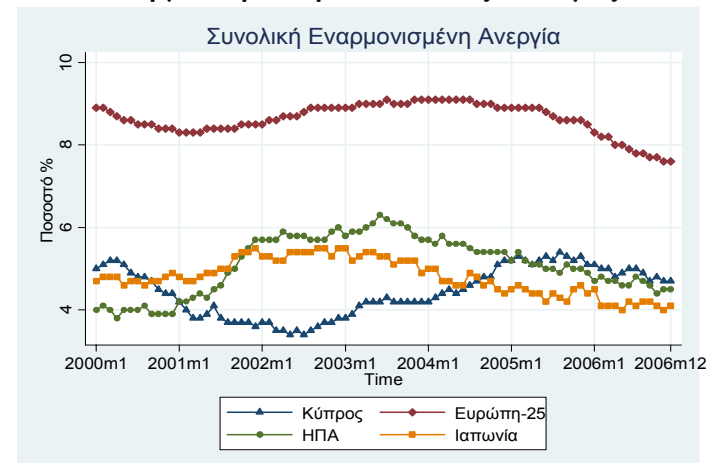
Τα αποτελέσματα της έρευνας δείχνουν ότι οι δύο νέοι δείκτες, αυτός από την Έρευνα Εργατικού Δυναμικού και ο Εναρμονισμένος Δείκτης Ανεργίας, εκ κατασκευής είναι στενά συνδεδεμένοι. Ο Δείκτης Εναρμονισμένης Ανεργίας κατασκευάζεται από την Ευρωπαϊκή Στατιστική Υπηρεσία χρησιμοποιώντας τα διαθέσιμα στοιχεία από την Έρευνα Εργατικού Δυναμικού. Κατασκευάζεται με τον ίδιο τρόπο για όλες τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε.) ώστε να υπάρχει ένας ενιαίος δείκτης για όλες τις χώρες και να μπορούν να γίνουν συγκρίσεις του επιπέδου ανεργίας σε Ευρωπαϊκό επίπεδο. Οι δύο νέοι δείκτες έχουν ψηλό βαθμό συσχέτισης μεταξύ τους, αν και σε αρκετές περιπτώσεις ο Δείκτης Εγγεγραμμένης Ανεργίας έχει, επίσης, σημαντική συσχέτιση με τις δύο νέες μεταβλητές. Ένα σημαντικό εύρημα είναι ότι ο δείκτης από την Έρευνα Εργατικού Δυναμικού και ο Δείκτης Εγγεγραμμένης Ανεργίας παρουσιάζουν παρόμοιο αριθμό ατόμων μόνο στην κατηγορία των βραχυχρόνιων ανέργων. Ο δείκτης από την Έρευνα Εργατικού Δυναμικού παρουσιάζει μεγαλύτερο αριθμό μακροχρόνια ανέργων σε σχέση με το Δείκτη Εγγεγραμμένης Ανεργίας.

Σε σύγκριση με το Δείκτη Εγγεγραμμένης Ανεργίας, οι δύο νέοι δείκτες παρουσιάζουν συστηματικά ψηλότερα επίπεδα. Αυτό το γεγονός παρατηρείται σε πολλές οικονομίες και εξηγείται εν μέρει από το γεγονός ότι ορισμένα άτομα που επιθυμούν να εργαστούν δεν εγγράφονται ως άνεργοι είτε διότι το βρίσκουν υποτιμητικό, είτε διότι δε δικαιούνται επιδόματος ανεργίας και κρίνουν ότι δεν αξίζει ο κόπος εγγραφής, είτε διότι κρίνουν ότι η εγγραφή δε θα τους βοηθήσει στην εξεύρεση εργασίας. Τα στοιχεία δείχνουν ότι η διαφορά μεταξύ Εγγεγραμμένης Ανεργίας και των δύο

άλλων δεικτών είναι ιδιαίτερα αισθητή για ομάδες του πληθυσμού όπως οι νέοι, οι γυναίκες και οι μακροχρόνια άνεργοι και τείνει να αυξάνεται. Οι λόγοι για τους οποίους συμβαίνει αυτό αποτελούν αντικείμενο διερεύνησης.

Η χρήση συγκεκριμένου δείκτη ανεργίας μπορεί να επηρεάσει τη διαμόρφωση πολιτικής για εργασιακά θέματα. Για παράδειγμα, ο Δείκτης Εγγεγραμμένης Ανεργίας, ο οποίος διαχρονικά κυμαίνεται γύρω στο 3,5-4%, μπορεί να οδηγήσει στην εντύπωση ότι η ανεργία στην Κύπρο είναι σταθερή και δε δικαιολογεί καθόλου ανησυχία για αυτό το θέμα. Αντίθετα, οι δύο δείκτες που δημιουργήθηκαν τα τελευταία χρόνια (από την Έρευνα Εργατικού Δυναμικού και ο Δείκτης Εναρμονισμένης Ανεργίας) καταγράφουν μια αισθητή αύξηση του ποσοστού ανεργίας συνολικά, αλλά και σε όλες τις επιμέρους κατηγορίες του πληθυσμού, από το 2002 μέχρι το τέλος του 2005. Αυτό είναι ιδιαίτερα εμφανές όταν συγκριθεί το ποσοστό Εναρμονισμένης Ανεργίας της Κύπρου με αυτό άλλων οικονομιών.

Ανεργία στην Κύπρο και σε άλλες οικονομίες

Το διάγραμμα παρουσιάζει το ποσοστό ανεργίας στην Κύπρο, στις 25 χώρες της Ε.Ε., στις ΗΠΑ και στην Ιαπωνία από τον Ιανουάριο του 2000 μέχρι το Δεκέμβριο του 2006. Τα στοιχεία δείχνουν ότι, από το 2000 μέχρι το 2002, το ποσοστό ανεργίας στην Κύπρο μειώθηκε, φτάνοντας το πολύ χαμηλό ποσοστό του 3,5%. Από το 2002 και μετά, η ανεργία στην Κύπρο αυξήθηκε αισθητά μέχρι το τέλος του 2005 οπότε άρχισε να μειώνεται. Στις άλλες οικονομίες, το ποσοστό ανεργίας μειώνεται εδώ και τρία χρόνια. Η ανεργία στην Κύπρο είναι τώρα στο ίδιο επίπεδο με αυτή των ΗΠΑ, τείνει να μειωθεί με τον ίδιο ρυθμό όπως στις ΗΠΑ και στην Ιαπωνία και παραμένει σε πιο χαμηλό επίπεδο από αυτό που επικρατεί στην Ευρώπη.

Ακόμα ένας επόμενος στόχος της μελέτης είναι να εξεταστεί η καταλληλότητα των δεικτών ανεργίας για την εκτίμηση διάφορων γνωστών και δεδομένων οικονομικών σχέσεων.

Ετήσια Έκθεση ΚΟΕ

Όπως κάθε χρόνο, κυκλοφόρησε η Ετήσια Έκθεση του ΚΟΕ για το έτος 2006, όπου περιλαμβάνεται ο απολογισμός των ερευνητικών και άλλων δραστηριοτήτων του Κέντρου. Η Έκθεση, επίσης, περιλαμβάνει προγραμματισμό του ερευνητικού έργου του Κέντρου για το 2007. Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να προμηθευτούν αντίγραφο της Έκθεσης από τη Γραμματεία του ΚΟΕ.

Δοκίμια Οικονομικής Πολιτικής/Ανάλυσης

- 10-06 Κοντολαίμης Ζ., Σ. Χατζησπύρου και Δ. Κωμοδρόμου, «[Η συμμετοχή στην αγορά εργασίας: διαφορές κατά φύλο και ηλικία](#)», Οκτώβριος 2006.
- 11-06 Μιχαήλ Μ., Λ. Χριστοφίδης, Κ. Χατζηγιάννης, Σ. Κληρίδης, Μ. Στεφανίδης και Μ. Μιχαλοπούλου, «[Οι επιδράσεις των ξένων εργατών στη διάρθρωση των μισθών των Κυπρίων εργαζομένων](#)», Οκτώβριος 2006.
- 12-06 Stephanou C. and D. Vittas, «[Public debt management and debt market development in Cyprus: Evolution, current challenges and policy options](#)», December 2006.

- 13-06 Χριστοφίδης Λ., Α. Κούρτελλος και Ι. Στυλιανού, «[Προσεγγίσεις στη διαμόρφωση μοντέλου της κυπριακής οικονομίας](#)», Δεκέμβριος 2006.
- 14-06 Μαμουνέας Θ., Π. Πασιαρδής και Ν. Πασιουρτίδου, «[Η παραγωγικότητα των κυπριακών ξενοδοχείων και εστιατορίων](#)», Δεκέμβριος 2006.

Σχόλια Οικονομικής Πολιτικής

- Αρ. 8: Πασιαρδής Π. και Χ. Σάββα, «[Επιπτώσεις της Κοινής Πλατφόρμας ΧΑ-ΧΑΚ](#)», Οκτώβριος 2006.
- Αρ. 9: Ζαχαριάδης Θ., «[Προς ένα νέο σύστημα φορολόγησης των αυτοκινήτων](#)», Νοέμβριος 2006.

Αποχωρήσεις και προσλήψεις προσωπικού

Η Δήμητρα Κωμοδρόμου παραιτήθηκε από το ΚΟΕ και εργοδοτήθηκε από τη Margfin Λαϊκή Τράπεζα, όπου εκτελεί χρέη Λειτουργού Εμπορικών Επιχειρήσεων. Το ΚΟΕ της εύχεται κάθε επιτυχία στη νέα της σταδιοδρομία.

Η Μαρία Αθανασιάδου έχει προσληφθεί στο ΚΟΕ ως Βοηθός Έρευνας. Έχει αποκτήσει πτυχίο από το Τμήμα Οικονομικών του Πανεπιστημίου Κύπρου και είναι τελειόφοιτη του προγράμματος Μ.Sc. στα Νομισματικά και Χρηματοοικονομικά του ίδιου Τμήματος.

Ανακοίνωση κυκλοφορίας του περιοδικού *Cyprus Economic Policy Review*

Μέσα στο 2007 προγραμματίζεται η κυκλοφορία του νέου εξαμηνιαίου περιοδικού *Cyprus Economic Policy Review (CyEPR)*, που θα εκδίδεται από το ΚΟΕ. Στόχος του περιοδικού είναι η δημοσίευση υψηλής ποιότητας άρθρων βασισμένων σε έρευνα που διεξάγεται κυρίως, αλλά όχι αποκλειστικά, στο ΚΟΕ σε θέματα που σχετίζονται με την κυπριακή οικονομία. Τα άρθρα θα είναι προσανατολισμένα στη εξαγωγή συμπερασμάτων που θα απευθύνονται κυρίως στους φορείς σχεδιασμού οικονομικής πολιτικής. Το *CyEPR* φιλοδοξεί να καταστεί ένα φόρουμ για συζητήσεις τρεχόντων θεμάτων οικονομικής πολιτικής βασισμένες σε πρωτότυπη και σε βάθος ανάλυση.

Στο *CyEPR* θα μπορούν να υποβάλλονται για δημοσίευση άρθρα και από άτομα που δε συνδέονται με το ΚΟΕ. Η δημοσίευση των άρθρων, είτε προέρχονται από ερευνητές του ΚΟΕ είτε από άλλους ερευνητές, θα γίνεται μόνον κατόπιν διαιτησίας. Το περιοδικό θα δημοσιεύει επίσης άρθρα μικρής έκτασης υπό τη μορφή σχολίων (*commentaries*). Η διαδικασία αξιολόγησης των υποβαλλόμενων άρθρων και σχολίων θα είναι πολύ γρήγορη για να διασφαλίζεται ότι τα θέματα που πραγματεύεται το περιοδικό βρίσκονται στην επικαιρότητα.

Το πρώτο τεύχος του περιοδικού αναμένεται να κυκλοφορήσει τον Ιούνιο του 2007. Τα άρθρα που υποβάλλονται πρέπει να είναι στην αγγλική γλώσσα και να μην ξεπερνούν τις 20 σελίδες κειμένου με μονό διάστιχο (*single spaced*), περιλαμβανομένων όλων των πινάκων, διαγραμμάτων κλπ. Τα άρθρα πρέπει να αποστέλλονται σε δύο αντίγραφα στη διεύθυνση:

Editor, *CyEPR*, Economics Research Centre, P.O. Box 20537, 1678 Nicosia, Cyprus
ή ηλεκτρονικά στη διεύθυνση cyep@ucy.ac.cy

Νέα Ερευνητικά Προγράμματα

Το Ίδρυμα Προώθησης Έρευνας, στο πλαίσιο της «Δέσμης» ερευνητικών προγραμμάτων που προκήρυξε το 2006, ενέκρινε την εκπόνηση των ακόλουθων δύο ερευνητικών έργων από το ΚΟΕ.

Ανάλυση βαθμού ικανοποίησης περιηγητών και προτάσεις αναβάθμισης του κυπριακού τουριστικού προϊόντος

Το έργο αποσκοπεί στον προσδιορισμό μέσω οικονομετρικής ανάλυσης των παραγόντων που επηρεάζουν: (α) την ικανοποίηση των τουριστών από όλες σχεδόν τις πτυχές του κυπριακού τουριστικού προϊόντος και από την Κύπρο συνολικά, (β) την πρόθεσή τους να επισκεφτούν το νησί ξανά, (γ) την αντίληψή τους για την Κύπρο σε σχέση με τις προσδοκίες που είχαν πριν την επισκεφτούν και (δ) την αντίληψή τους για την Κύπρο σε σχέση με άλλους προορισμούς σε όρους τιμών/ακρίβειας (value for money). Ανώτερος στόχος είναι να εντοπίζονται έγκαιρα οι πτυχές που ικανοποιούν λιγότερο τους τουρίστες καθώς και οι παράγοντες που σχετίζονται με μειωμένη ικανοποίηση, ώστε να λαμβάνονται τα απαραίτητα μέτρα και να χαράσσεται η κατάλληλη πολιτική από τους αρμόδιους φορείς, που θα οδηγήσουν στην αναβάθμιση της ποιότητας και της ανταγωνιστικότητας του κυπριακού τουριστικού προϊόντος.

Μοντέλο εξομοίωσης φοροπαροχών για την κυπριακή οικονομία και εφαρμογές

Το μοντέλο εξομοίωσης φοροπαροχών (tax-benefit simulation model) είναι μια λογισμική διατύπωση των κανόνων του συστήματος φορολογίας και κοινωνικών παροχών μιας χώρας και μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως εργαλείο για το σχεδιασμό και αξιολόγηση μέτρων δημοσιονομικής και κοινωνικής πολιτικής. Οι πλείστες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης διαθέτουν μοντέλα εξομοίωσης φοροπαροχών και συμμετέχουν στο δίκτυο EUROMOD, που αποβλέπει στη σύνθεση των μοντέλων των επιμέρους χωρών για το σχεδιασμό και αξιολόγηση μέτρων δημοσιονομικής και κοινωνικής πολιτικής στο επίπεδο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Στην Κύπρο δεν έχει ακόμα καταστεί κατορθωτό να κατασκευαστεί μοντέλο εξομοίωσης φοροπαροχών και το προτεινόμενο ερευνητικό έργο έχει στόχο να καλύψει αυτό το κενό. Επιπλέον, το μοντέλο που θα κατασκευαστεί θα χρησιμοποιηθεί στα πλαίσια του προτεινόμενου ερευνητικού έργου για τη διερεύνηση θεμάτων επίκαιρου ενδιαφέροντος, όπως:

- Οι επιπτώσεις της ένταξης στην Ευρωπαϊκή Ένωση στις διάφορες κοινωνικοοικονομικές ομάδες,
- Η εκ των προτέρων αξιολόγηση προτεινόμενων αλλαγών στο σύστημα φορολογίας και κοινωνικών παροχών, όπως η αύξηση του αφορολόγητου εισοδήματος, αύξηση των εισφορών στο ταμείο κοινωνικών ασφαλίσεων κλπ,
- Η εκτίμηση του ύψους της φοροδιαφυγής και του βαθμού που τα διάφορα χαρακτηριστικά του ατόμου/νοικοκυριού (π.χ. αυτό-απασχόληση) συνδέονται με αυτή,
- Η επίπτωση της φτώχειας, ιδιαίτερα της παιδικής, και ο εντοπισμός δημογραφικών (π.χ. μεγάλη ηλικία) και άλλων χαρακτηριστικών (π.χ. μη συμμετοχή στην αγορά εργασίας) που την προσδιορίζουν, και
- Η αξιολόγηση του κοινωνικού ρόλου του κράτους με ανάλυση της επίδρασης της φορολογίας και των κοινωνικών παροχών στην ανισότητα και τη φτώχεια.

Είναι σημαντικό να τονιστεί ότι τα πιο πάνω θέματα είναι ενδεικτικά αυτών που μπορούν να μελετηθούν στα πλαίσια ενός μοντέλου εξομοίωσης φοροπαροχών. Στην πράξη η ύπαρξη τέτοιου μοντέλου επιτρέπει διερεύνηση πολλών άλλων θεμάτων (αν και όταν αναφύονται) και εξαγωγή συμπερασμάτων σε ένα ευρύ φάσμα δημοσιονομικής και κοινωνικής πολιτικής.

Η κατασκευή και εφαρμογές του μοντέλου εξομοίωσης φοροπαροχών θα βασιστεί κυρίως στα στατιστικά στοιχεία που περιέχονται στις Έρευνες Οικογενειακών Προϋπολογισμών των ετών 1984/85, 1991/92, 1996/97 και 2002/03.

Θέσεις Μεταπτυχιακών Συνεργατών στο ΚΟΕ

Κατά καιρούς το ΚΟΕ προσφέρει δυνατότητες απασχόλησης σε απόφοιτους πανεπιστημίων με μεταπτυχιακό τίτλο (M.Sc/Ph.D.) στα Οικονομικά και επαρκείς γνώσεις οικονομετρίας. Επίσης, βασικά προσόντα είναι η υψηλή ακαδημαϊκή επίδοση του υποψηφίου και η ποιότητα του πανεπιστημίου από το οποίο αποφοίτησε. Οι αμοιβές και άλλα ωφελήματα των ερευνητών είναι ανάλογα αυτών που ισχύουν στο Δημόσιο Τομέα.

Για την έρευνα που διεξάγεται στο ΚΟΕ και για άλλες πληροφορίες μπορείτε να απευθύνεστε στην ιστοσελίδα:

www.erc.ucy.ac.cy

